

~ ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ ~

УДК 330.564.018

DOI:10.32680/2409-9260-2021-3-4-280-281-14-20

НАУКОВИЙ БАЗИС РЕГУЛЮВАННЯ РОЗПОДІЛУ ДОХОДІВ У
СУСПІЛЬСТВІ

Валігура Т. В., аспірантка кафедри податків та фіскальної політики, Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна
e-mail: tania0524@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1297-0907

***Анотація.** Метою статті є висвітлення існуючих теоретичних основ, на яких ґрунтована політика державного регулювання розподілу доходів у суспільстві, та обґрунтування оптимального наукового базису цього процесу на майбутні періоди з урахуванням сучасної соціально-економічної ситуації в Україні. Дослідження проведене з використанням методів наукової абстракції, індукції та дедукції, аналізу і синтезу (при дослідженні та систематизації теорій розподілу доходів), логіко-історичного методу (при висвітленні теорій регулювання розподілу доходів в історичному ракурсі). При обґрунтуванні оптимального наукового підґрунтя регулювання розподілу доходів у суспільстві застосовано методи теоретичного узагальнення та систематизації. У статті представлено історичний розвиток теорій розподілу доходів відповідно до їх сутності та авторів. Охарактеризовано зміст, економічну суть та значення окремих теорій в регулюванні розподілу доходів у суспільстві. Висвітлено сутність концепції Нового прагматизму та її переваги на теперішньому етапі соціально-економічного розвитку суспільства. Практична значимість даної роботи полягає у тому, що висновки автора про необхідність синергії ринку і державного втручання можуть стати науковим базисом для подальшого регулювання розподілу доходів у державі.*

Ключові слова: доходи, нерівність розподілу доходів, теорії розподілу доходів, регулювання розподілу доходів.

SCIENTIFIC BASIS OF REGULATION OF INCOME DISTRIBUTION IN
SOCIETY

Valihura Tetiana, post graduate student of the Department of Taxes and Fiscal Policy, West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine
e-mail: tania0524@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1297-0907

***Abstract.** The aim of the article is to highlight the existing theoretical foundations on which the policy of state regulation of income distribution in society is based, and to substantiate the optimal scientific basis of this process for future periods, taking into account the current socio-economic situation in Ukraine.*

The study was conducted using methods of scientific abstraction, induction and deduction, analysis and synthesis (in the study and systematization of income distribution theories), logical-historical method (in clarifying theories of income distribution regulation in historical perspective). The for methods of theoretical generalization and systematization are used substantiating the optimal scientific basis for regulating the distribution of income in society.

The article presents the historical development of theories of income distribution in accordance with their essence and authors. The content, economic essence and significance of certain theories in the regulation of income distribution in society are described. The essence of the theory of factor income is revealed and the contribution of individual scientists is presented. The contribution of the marginalist concept of factor income distribution in the scientific thought of income distribution regulation is highlighted. Scientific views on state regulation of income redistribution in society through fiscal, economic and social policy are described. Particular attention is paid to the concepts of distribution, which provide for the participation of the state in the redistribution of national income. The role of social approaches in the theory of income distribution in society is revealed. It is established that modern theories of income distribution in society are based on the institutional approach related to the operation of institutions, mechanisms and economic behavior of individuals. The essence of the concept of New pragmatism and its advantages at the current stage of socio-economic development of society are highlighted.

The scientific novelty of the article is the grouping of scientific opinion on the researched issues by individual theories and approaches, rather than by the views of a particular school of economics. It is also proposed to apply the approach that combines the tools of market economy and state regulation in the process of regulating the distribution of income in society, in contrast to the concepts that minimize the role of the state in the economy and the concepts of state regulation of the economy.

The practical significance of this work is that the author's conclusions about the need for the synergy of the market and government intervention can become a scientific basis for further regulation of income distribution in the state.

Key words: income, income inequality, income distribution theory, income distribution regulation.

JEL Classification: A110, B300, D300, E120, E640

Постановка проблеми. Дохід є однією з ключових економічних категорій та центральною величиною у теорії і практиці оподаткування. Навіть із повсякденного досвіду можна зрозуміти, що доходи та багатство розподіляються нерівномірно серед людей, і ця нерівність постійно викликає занепокоєння у суспільстві. Питання нерівності розподілу доходів і багатства, було і є одним з найбільш обговорюваних в економічній науці. Економісти та філософи витратили багато часу на нормативні аспекти цієї проблеми. Також широко вивчені прямі та опосередковані наслідки нерівності, які проявляються у численних суспільних деформаціях. Останні спонукають до застосування широкого інструментарію регулювання цього процесу. Натомість практика доводить, що хаотична, безсистемна та не підкріплена науковим базисом діяльність в економічній, а тим більше фінансовій, царині держави не дасть ефективних результатів. Тому, дослідження наукових постулатів розподілу доходів у суспільстві та регулювання цього процесу є актуальним науковим завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі питанням формування доходів, подолання бідності та диференціації доходів населення приділяється багато уваги як вітчизняними, так і зарубіжними вченими. Зокрема, означену проблематику висвітлено в роботах лауреатів Нобелівської премії з економіки 2015 року А. Дітона [1], та 2019 року Е. Дюфло й А. Банерджи [2]. Російський економіст Р. Нуреев особливо увагу у своїх дослідженнях приділяє формуванню доходів населення та проблемам бідності у державах, де відбулися трансформаційні зміни [3]. Сучасні диспропорції соціально-економічного розвитку держави загалом, і можливі шляхи подолання нерівності доходів населення обґрунтовано в працях польського професора Г. Колодко [4].

Важливі аспекти теорії розподілу доходів і державного регулювання процесів їх розподілу у суспільстві були окреслені в працях багатьох українських вчених, серед яких доцільно виділити: В. Гейця [5], М. Довбенка [6], А. Дутчак [7], С. Колодій [8], Е. Лібанової [9], Р. Пустовійта [10], О. Чернишевича [11].

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. В роботах більшості вчених наукові погляди щодо регулювання розподілу доходів систематизовано відповідно до поглядів тієї чи іншої економічної школи. Натомість більш доцільно згрупувати наукову думку стосовно досліджуваної проблематики за окремими теоріями та підходами. Крім цього зміна соціально-економічної ситуації у світі загалом, та в Україні зокрема, спонукає до пошуку оптимального наукового базису розподілу доходів в Україні на теперішньому етапі.

Мета дослідження полягає у висвітленні існуючих теоретичних основ, на яких ґрунтована політика державного регулювання розподілу доходів у суспільстві, та обґрунтуванні оптимального наукового базису цього процесу на майбутні періоди з урахуванням сучасної соціально-економічної ситуації в Україні.

Основний матеріал. У зв'язку із важливістю категорії «дохід» в прагматичній економічній діяльності суспільства, обґрунтуванню його сутності приділялася увага представників різних наукових шкіл. Науковий інтерес був сконцентрований на різних соціально-економічних проявах його сутності. Одним із таких проявів без сумніву можна виділити вплив на суб'єктів або осіб, які отримують доходи через нерівномірність їх розподілу. Саме тому на різних етапах розвитку економічної теорії формувалося особливе відношення щодо зазначеної проблематики. Один із варіантів історичного розвитку теорій розподілу доходів представлено у табл. 1. Історично, можна запропонувати такий розвиток теорій розподілу доходів:

Таблиця 1

Історичний розвиток теорій розподілу доходів

№ п/п	Назва/сутність теорії розподілу доходів	Представники
1	Теорія факторного доходу	Ф. Кене, В. Мірабо, А. Тюрго, В. Петті, А. Сміт, Д. Рікардо, Ж. Б. Сей, Дж. С. Мілль, К. Маркс
2	Маржинальний підхід у формуванні факторних доходів	К. Менгер, Ф. Візер, А. Маршал, Дж. Б. Кларк, А. Вальрас, В. Парето, Дж. Стіглер
3	Державне регулювання перерозподілу доходів у суспільстві за допомогою фіскальної, економічної та соціальної політики	Дж. Бьюкенен, Дж. М. Кейнс, А. Пігу
4	Соціальні підходи в теорії розподілу доходів у суспільстві	К. Бюхер, Т. Веблен, М. Туган – Барановський, Й. Шумпетер

5	Сучасні теорії розподілу доходів у суспільстві – ґрунтуються на інституційному підході, пов'язані з дією інститутів, механізмів і економічною поведінкою суб'єктів	Т. Веблен, Р. Коуз, О. Вільямсон, Д. Норт, Дж. К. Гелбрейт, Дж. Роулс, А. Сен
---	--	---

Джерело: складено автором на основі [3, 7, 8, 11, 12, 13]

Дослідження теорії розподілу доходів у ринковій економіці було закладено у працях фізіократів. Саме вони вперше в історії економічної думки поділили суспільство на класи, взявши за основу такий економічний критерій, як участь великих соціальних груп у створенні та розподілі суспільного багатства. Зокрема, Ф. Кене у своїх дослідженнях відзначав, що примноження багатства відбувається лише там, де «працює» природа. Вчений розробив першу модель процесу суспільного відтворення, показавши, що процеси розподілу доходів безпосередньо пов'язані із виробництвом, обміном і споживанням, що відбувається постійне відтворення сукупного суспільного продукту, який виробляється, розподіляється й обмінюється між класами. Тобто, фізіократи заклали розуміння безперервності виробництва та показали важливість оптимального розподілу доходів [7, с. 13].

Подальший розвиток і наукове обґрунтування теорія розподілу отримала у працях представників класичної школи політичної економіки, а саме – В. Петті, А. Сміта, Д. Рікардо та Ж. Б. Сей. У своїй теорії розподілу А. Сміт опирається на трудову теорію вартості, відповідно до якої весь продукт праці повинен належати безпосередньому виробникові, а капітал і земля – це фактори виробництва, які мають відповідну частку у вартості продукту. Наймані працівники також, на його думку, приймають участь у створенні вартості, але отримують не повний продукт своєї праці, а лише ту частину вартості, яка складає вартість їх робочої сили [12]. Відповідно до факторної теорії Ж. Б. Сея, вартість не розкладається на доходи, а складається з них. Вчений розробив теорію трьох факторів виробництва, згідно з якою у процесі виробництва беруть участь праця, земля і капітал. Кожен з цих факторів робить свій внесок у виробництво, і цей внесок відображають відповідні факторні доходи. Д. Рікардо вивів «природний» закон розподілу доходів, згідно з яким вирішальну роль у функціональному розподілі відіграє ціна на хліб (основа вартості споживчого кошика), яка і визначає, на думку вченого, сукупну вартість робочої сили, тобто і заробітну плату.

Дж. С. Мілль уперше зазначив, що на процеси розподілу, крім економічних, впливають ще інші чинники (тепер їх прийнято називати інституціональними). А розподіл продукту, на його думку, визначається двома основними факторами – конкуренцією і звичаєм. Щодо марксистської концепції функціонального розподілу доходів, то вона ґрунтується на створенні сукупного національного доходу найманою працею. Тобто, найманий працівник як носій здатності до праці, переносить частину втіленої в засобах виробництва праці на новостворений продукт, тим самим створюючи нову вартість [7, с.14].

Маржиналістська концепція розподілу факторних доходів ґрунтується на тому, що власниками економічних ресурсів у ринковій економіці є домогосподарства. А кожний вид ресурсу винагороджується певним видом доходів: земля – рентою, капітал – відсотком, праця – заробітною платою, здатність до підприємництва – підприємницьким доходом. Величина кожного виду доходу визначається внеском кожного виду з факторів у валовий дохід підприємства. Такий принцип розподілу вважається справедливим як для найманих працівників, так і для землевласників, власників капіталу та людей, схильних до підприємництва, адже він реалізує розподіл доходу пропорційно до внеску кожного з факторів.

У подальших дослідженнях розподілу доходів уже вся увага зосереджується на проблемах оптимального розподілу благ у суспільстві та підвищенні суспільного добробуту. В. Паретто сформулював принцип, відповідно до якого максимум добробуту досягається при оптимальному розміщенні ресурсів. За цим принципом, покращення – це розподіл ресурсів так, що при підвищенні добробуту одних людей добробут інших не знижується, і забезпечувати це потрібно через бюджетно-податкову політику держави.

А. Пігу також надавав великого значення державному регулюванню використання і розподілу доходів у суспільстві. Вчений теоретично обґрунтував сам механізм перерозподілу доходів від багатих до бідних – трансферт доходів. Основна мета якого ґрунтується на основі закону спадної граничної корисності, тобто сума задоволення бідних зростає швидше, ніж зменшується сума задоволення багатих. А. Пігу виступав за рівність у розподілі доходів, і вважав, що бідність не виникає з вини самих бідних, а пов'язана з відповідним «поганим середовищем».

Починаючи з другої третини ХХ ст. аналіз проблем розподілу переходить в основному на макроекономічний рівень. У цей період було сформовано низку концепцій розподілу, що передбачають участь держави в перерозподілі національного доходу у суспільстві за допомогою фіскальної, економічної, соціальної політики (Дж. М. Кейнс, Дж. Робінсон, Е. Хансен,

Я. Тінберген та ін.).

Сучасна економічна наука представлена трьома основними напрямками – кейнсіанство (Дж. М. Кейнс, Дж. Кларк), неокласика та інституціоналізм. Кожен із них суттєво відрізняється особливостями методології дослідження, предметом та об'єктом дослідження, а також визначенням ролі та місця держави в економічних процесах.

Кейнсіанство в сучасній економічній теорії – це: концепція Дж. М. Кейнса, некейнсіанство, посткейнсіанство. Визначну роль у концепції Дж. М. Кейнса відіграє стимулювання і забезпечення споживчого попиту, тобто забезпечення доходів населення, що стане передумовою розвитку інвестицій і виробництва. Враховуючи це, на основі «основного психологічного закону» і концепції мультиплікатора, Дж. М. Кейнсом було обґрунтовано важливість політики перерозподілу доходів на користь найменш забезпечених груп населення [8, с. 132].

Американські некейнсіанці (С. Харіс, Дж. Кларк та ін.) доповнивши теорію мультиплікатора Дж. М. Кейнса концепцією акселератора довели, що приріст доходів населення призводить до приросту інвестицій. Тобто, зростання «схильності до споживання» спонукає до мультиплікативного зростання доходів населення. Некейнсіанці також розробили концепцію «вбудованих стабілізаторів», які залежно від етапу циклічного розвитку економіки діють автоматично, стимулюючи чи стримуючи ділову активність, підтримують заданий рівень доходів у суспільстві.

Особливу увагу питанням зростання і нерівності розподілу доходів у суспільстві приділяли посткейнсіанці (Дж. Робінсон, Н. Калдор і П. Сраффа). Основну причину недостатнього попиту, який трансформується в недоотримання доходів і їх диференціацію, представники посткейнсіанства вбачали саме в нерівності і несправедливості розподілу національного доходу. Серед головних чинників, які впливають на цю нерівність вони виділяють:

1. Дію сил функціонування ринкового механізму.
2. Традиції та рішення соціального-політичного характеру [8, с. 133].

Держава на думку представників посткейнсіанства повинна брати на себе тільки ті функції, які не може виконати ринкова система. Тобто, основним способом подолання інфляції та безробіття є державне регулювання заробітної плати.

На основі аналізу теорії представників кейнсіанського напрямку ми прийшли до висновку, що вони є прихильниками активної участі держави в регулюванні соціально-економічних процесів за допомогою:

- стимулювання сукупного попиту за рахунок бюджетної політики (зростання державних витрат);
- політики перерозподілу доходів;
- інвестиційної політики;
- державного регулювання.

Основною теорією неокласиків (А. Лаффер, М. Фрідман) [11, с. 16] виступають свобода економічної діяльності, концепція факторних доходів, повна необхідність державного регулювання процесу формування доходів у суспільстві. Якщо аналізувати концепції теоретичних шкіл неокласиків, то на нашу думку, особливу увагу слід приділити теорії економіки пропозиції та Чиказькій школі неолібералізму – монетаризму.

Серед методів державного регулювання рівня доходів населення і національного доходу автори теорії економіки пропозиції перш за все виділяють методи фіскальної та соціальної політики, а також політику бюджетного оздоровлення. Тобто, для розв'язання проблем економічного розвитку і забезпечення добробуту населення акцент вони пропонують зробити на чинниках, що визначають пропозицію. А саме: зниження податків на заробітну плату дає змогу підвищити дохід працівника, і тим самим сприяє зростанню пропозиції, що стимулюватиме виробництво і підвищить рівень національного доходу.

Погляди представників монетаризму виходять з того, що ринкова економіка здатна до саморегулювання, і є внутрішньо стабільною та стійкою, а всі кризові явища пов'язані з втручанням держави у ринковий механізм. Грошам, грошовому обігу, і грошовій політиці загалом, монетаристи відводили особливе значення. Адже саме від грошової політики, на їхню думку, залежить зростання грошових доходів і добробут населення.

Отже, можна стверджувати, що представники неокласичної думки визнають в сучасних умовах певне втручання держави у процес формування доходів населення, хоча основну роль в розв'язанні економічних проблем відводять ринкові, а саме, його можливості саморегулювання.

Однією з найбільш популярних нині економічних концепцій є інституціональна економічна теорія. Слід зазначити, що інституціоналізм об'єднує цілу низку концепцій і шкіл, а тому простежується і різноманітність підходів щодо визначення ролі держави в економіці.

З позиції доходів представники цієї теорії критикували постулати інших наукових шкіл, зокрема маржиналізму. На їх думку, ринкові механізми неспроможні забезпечити справедливості для різних груп в економіці. Тільки тиск на уряд є універсальним інструментом для досягнення раціонального та справедливого економічного ладу в державі.

Багато представників інституціоналізму (Т. Веблен, Дж. Коммонс, У. Мітчел) є прихильниками активного втручання держави в економіку, планування економічних процесів, антикризового регулювання і регулювання зайнятості. Серед них представники теорії суспільного вибору основну роль відводять проблемам оподаткування та державним витратам стосовно надання суспільних благ. Інституційні теорії розподілу та теорії суспільного вибору розглядають економічний розвиток як дотримання певних норм, подолання перешкод та протиріч на шляху свого розвитку. Яскравими представниками даного напрямку дослідження є К. Ерроу, Дж. Бьюкенен, Л. Гурвіч, Р. Майерсон, А. Сен, Е. Маскін, Т. Веблен, Р. Коуз, О. Вільямсон, Д. Норт, Дж. К. Гелбрейт та ін.

Л. Гурвіч, Р. Майерсон та Е. Маскін відзначають існування проблеми формування оптимальних механізмів розподілу не лише доходів, а й ресурсів з метою недопущення маніпулювання механізмами ухвалення суспільних рішень. Р. Масгрейв у своїй праці «Теорія державних фінансів. Дослідження державного господарства» (1959 р.) велике значення надавав державним фінансам, та розробив концепцію трьох функцій держави: розміщення (алокатії) ресурсів, розподілу та перерозподілу доходів, а також стабілізації економіки країни [6, с. 64].

Дж. Бьюкенен, як провідний представник теорії суспільного вибору вважав, що державна політика розподілу доходів має відповідати потребам суспільства, а не інтересам окремих осіб чи груп суспільства. Він зосередився на питанні визначення ступеня обмеження державного регулювання, та шукав такий механізм, який би мінімізував негативні наслідки перерозподільних процесів і максимізував позитивні. На думку Дж. Бьюкенена, держава повинна розробляти ефективну політику перерозподілу доходів. У своїх працях він розглядає три виміри держави в економіці: держава, що захищає; держава, що виробляє; держава, що координує.

Особливої уваги заслуговує теорія «осілого бандита», яка характеризується дещо іншим підходом щодо ролі держави в економіці та суспільстві. Дана теорія була спочатку розроблена М. Олсоном, а потім описана і доповнена М. Мак-Гіром, та отримала назву «модель Мак-Гіра – Олсона» [8, с.135]. Згідно з цією теорією держава – це «осілий бандит», котрий у вигляді податків постійно і примусово вилучає у населення частину доходів. Проте, цей «бандит» є «осілим», а не «гастролером», тому він зацікавлений в тому, щоб доходи населення якщо не зростали, то хоча б знаходилися на постійному рівні, адже від них залежить і його власний добробут.

Д. Норт в своїй теорії держави спробував об'єднати дві вищезрозглянуті теорії, і запропонував державі за допомогою ефекту масштабу забезпечити зростання доходів усіх суб'єктів господарювання та економічне зростання в країні.

К. Ерроу доводить, що суспільний вибір не може бути і раціональним, і демократичним одночасно. Тобто, згідно з його «теоремою неможливості» будь який колективний вибір повинен відповідати вимогам впорядкування, транзитивності, універсальності, Парето-сумісності та незалежності, що в свою чергу перетворює одного індивіда в диктатора.

До числа інституційних теорій належить і владна теорія розподілу доходів (економічний суб'єкт отримує факторні та / або рентні доходи). Розподіл доходів, згідно з даною теорією, залежить від механізму розподілу власності на фактори виробництва та впливу на нього економічної влади. Економічною рентою вважають не лише дохід від фактора виробництва «земля», але й від будь-якого іншого фактора, пропозиція якого є обмеженою. А це означає, що рента можлива лише при фіксованій кількості певного ресурсу. Створюється вона завдяки тому, що альтернативна вартість капіталовкладень в інші галузі буде нижчою. Тобто, рентні відносини можуть виникнути у різних галузях, де ресурси є достатньо обмеженими. Проте, рента може створюватися також при штучному підтриманні обмеженості ресурсів (політична рента). Це стосується зміни прав власності, введення тарифів на користування певними благами, квотування і ліцензування тощо. Це безпосередньо стосується політичної ренти. Ренту, яка виникає під впливом політичних факторів, називають фальшивою. Вона існує, наприклад, у вигляді хабарів або витрат на політичні кампанії за право отримати державні субсидії чи право придбати певні ресурси [13].

Ліберальна концепція саморегульованого ринку (сучасні неокласики) – це регулювання доходів у відповідності з факторною продуктивністю, де в якості принципу розподілу виступає такий ринковий критерій, як економічна ефективність. Відповідно до даної концепції прийнято виділяти чотири фактори виробництва, кожен з яких приносить певний вид доходів, а власниками економічних ресурсів у ринковій економіці є домогосподарства. Тобто, земля – рента, капітал – відсоток, праця – заробітна плата, здатність до підприємництва – підприємницький дохід. Вважається, що такий підхід є найбільш справедливим, оскільки забезпечує розподіл доходів пропорційно до внеску кожного з факторів. Хоча, І. Малий зазначає, що: «...у сучасних умовах сформувався шестифакторна модель функціонального розподілу суспільного продукту: земля, праця, капітал, підприємництво, держава, інформація» [7, с. 15]. Слід зазначити, що прийнято виділяти два підходи до аналі-

зу розподілу доходів: родинний і функціональний. Родинний – це розподіл, що показує як розподілені доходи між окремими домогосподарствами, а функціональний – характеризує структуру доходів населення, тобто частку заробітної плати, доходів від підприємницької діяльності, рентних доходів та ін. [14].

Інформаційні ресурси у сучасній науці є новою продуктивною силою, а їхнє значення у створенні суспільного продукту досить вагоме. Щодо держави, то вона виконує в системі розподілу ряд функцій – це і система інституційних чинників, і нормативно-правові правила розподілу та перерозподілу суспільного продукту, безпосередня участь у перерозподілі доходів, однак це не є функціями фактора виробництва [7, с. 16]. А тому, на нашу думку, доходи держави: податкові і неподаткові, від операцій з капіталом, трансферти, кошти від продажу землі, майна та нематеріальних активів, що належать державі – не є факторним доходом.

Новаторські погляди на економіку та її сучасні цілі знайшли своє відображення у доробку польського економіста Г. Колодко. Його концепція Нового прагматизму відповідає актуальним проблемам мінливого світу, і водночас, є глибоко зануреною у пізнавальну течію економіки, що сягає корінням у праці А. Сміта. Новий прагматизм Г. Колодко за сукупністю ознак включає авторське бачення і економічної науки, і економічної політики з особливим виділенням у забезпеченні суспільного розвитку ролі ринку, держави, ролі наддержавних формувань і, найголовніше, – мотивів і поведінки людини [4].

Г. Колодко використовує метод трикутника. В одній з вершин якого знаходяться цінності, котрі становлять основу суспільства та економічної активності. На другій вершині цього трикутника перебувають інститути, які служать основою ринкової конкурентоспроможності економіки. І на третій вершині знаходиться політика, що визначає, яким чином краще використати геополітичну ситуацію для розвитку і зміцнення держави.

У практиці глобальних трансформаційних перетворень, що відбуваються в багатьох країнах, виявилось, що у процесі реформ і класичний ліберальний підхід, і меркантилізм, кожен з яких не враховує у своїх економічних моделях міждисциплінарність, що визначається, перш за все, національними та культурними відмінностями, певною мірою ведуть до величезних втрат для суспільства, держави та економіки. До того ж політика і політики переважно були орієнтовні на підтримку і задоволення інтересів привілейованого класу [5, с. 22].

Дана концепція охоплює і національний, і наднаціональний рівень практичного підходу до вирішення викликів, які постали на шляху забезпечення соціально-економічного розвитку в окремо взятій країні, її суспільстві, її державі та глобальному розвитку в цілому.

Висновки. Від самого початку розвитку економічної науки питання розподілу доходів є найбільш гострою проблемою розвитку суспільства, що найяскравіше відображає соціально-економічну диференціацію населення. Незважаючи на таку різноманітність і полярність наукових поглядів щодо даної категорії, опису її ознак та визначенні механізму реалізації, основною метою досліджень залишається подолання нерівності доходів і багатства населення, що виникає через нерівності у володінні засобами і предметами праці. Для того, щоб досягти суттєвого рівня доходів та якості життя населення вкрай необхідним є впровадження інноваційного розвитку економіки, формування та практичне застосування економіки знань, а цифри не мають бути відірваними від ідей, цінностей і емоцій.

Майже усі роки незалежності в Україні дотримувалися основних постулатів неолібералізму, які були основою вирішення усіх економічних проблем. Проте, саморегуляція вільного ринку довела свою повну неефективність, адже неоліберальний ринок призвів до накопичення капіталу та появи економічної еліти, влада якої веде до втрати усіх цінностей демократії. А тому, регулятивні функції в економіці та суспільстві повинні виконуватися державою. У сучасному світі після неолібералізму економічна еліта тільки разом з інтелектуальною та духовною елітою зможуть забезпечити швидкий розвиток населення світової цивілізації. На противагу концепціям, які мінімізують роль держави в економіці, та концепціям одержавлення економіки має утвердитися повне розуміння синергії ринку і держави.

Список літератури

1. Дитон, А. Великий побег. Здоровье, богатство и истоки неравенства / пер. с англ. А. Гуськова. Издательство Института Гайдара; Фонд «Либеральная миссия», 2016. 368 с.
2. Банерджи, А., Дуфло, Е. Економіка бідності. Як звільнити світ від злиднів. / пер. з англ. Володимир Плискін. К. : Наш формат, 2018. 312 с.
3. Нуреев, Р. М. Экономика развития: модели становления рыночной экономики. Москва: ИНФРА-М, 2014. 640 с.
4. Колодко, Г. В. Політекономія майбутнього. *Економічна теорія*. 2015. № 3. С. 30-42.
5. Геєць, В. Новий прагматизм – інструмент досягнення кращого майбутнього. *Економічна теорія*. 2017. №1. С. 5 – 24.

6. Довбенко, М. Теорії економічних механізмів колективного вибору. *Економічна теорія*. 2008. №1. С. 55-65.
7. Дутчак, А. В. Розвиток теорій розподілу доходів та її сучасна концепція. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 11. Ч.3. С. 12 – 16.
8. Колодій, С. К. Огляд базових теоретичних концепцій державного регулювання доходів населення. *Фінансовий простір*. 2018. Вип. 3 (31). С. 131-136.
9. Лібанова, Е. М. Криза політики доходів в Україні. *Економіка України*. 2016. № 8. С. 62-77.
10. Пустовійт, Р. Інституціональні засади зміни економічної парадигми на сучасному етапі. *Фінансовий простір*. 2012. Вип. 3 (7). С. 18-25.
11. Чернишевич, О. М. Теоретичні засади розвитку сучасних концепцій розподілу доходів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 9. Ч.3. С. 13 – 17.
12. Сміт, А. Багатство народів. Дослідження про природу та причини добробуту націй. К. : Наш формат, 2018. 722 с.
13. Дутчак, А. В. Владна концепція розподілу доходів. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2014. Вип. 717. Економіка. С. 16 – 19.
14. Щерба, Х. І. Розподіл доходів населення України та декомпозиція коефіцієнта Джині. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2013. № 767. С. 368-373.

References

1. Diton, A. (2016). *Velikij pobeg. Zdorov'e, bogatstvo i istoki neravenstva* / per. s angl. A. Gus'kova. Izdatel'stvo Instituta Gajdara; Fond «Liberal'naja missija» [In Russian].
2. Banerdzhi, A., Duflo, E. (2018). *Ekonomika bidnosti. Yak zvil'nyty svit vid zlydniv*. Kyiv: Nash format [in Ukrainian].
3. Nureev, R. M. (2014). *Jekonomika razvitija: modeli stanovlenija rynochnoj jekonomiki*. Moskva: INFRA-M [In Russian].
4. Kolodko, H. V. (2015). Politekonomiia majbutn'oho. *Ekonomichna teoriia*, 3, 30-42 [in Ukrainian].
5. Heiets', V. (2017). Novyj prahmatyzm – instrument dosiahnennia kraschoho majbutn'oho. *Ekonomichna teoriia*, 1, 5 – 24 [in Ukrainian].
6. Dovbenko, M. (2008). Teorii ekonomichnykh mekhanizmv kolektyvnoho vyboru. *Ekonomichna teoriia*, 1, 55-65 [in Ukrainian].
7. Dutchak, A. V. (2015). Rozvytok teorij rozpodilu dokhodiv ta ii suchasna kontsepsiia. *Naukovyj visnyk Kherson's'koho derzhavnoho universytetu*, 11, 12 – 16 [in Ukrainian].
8. Kolodij, S. K. (2018). Ohliad bazovykh teoretychnykh kontseptsij derzhavnoho rehuliuвання dokhodiv naseleння. *Finansovyy prostir*, 3 (31), 131-136 [in Ukrainian].
9. Libanova, E. M. (2016). Kryza polityky dokhodiv v Ukraini. *Ekonomika Ukrainy*, 8, 62-77 [in Ukrainian].
10. Pustovijt, R. (2012). Instytutsional'ni zasady zminy ekonomichnoi paradyhmy na suchasnomu etapi. *Finansovyy prostir*, 3 (7), 18-25 [in Ukrainian].
11. Chernyshevych, O. M. (2014). Teoretychni zasady rozvytku suchasnykh kontseptsij rozpodilu dokhodiv. *Naukovyj visnyk Kherson's'koho derzhavnoho universytetu*, 9. 13 – 17 [in Ukrainian].
12. Smit, A. (2018). *Bahatstvo narodiv. Doslidzhennia pro pryrodu ta prychnyny dobrobutu natsij*. Kyiv: Nash format [in Ukrainian].
13. Dutchak, A. V. (2014). Vladna kontsepsiia rozpodilu dokhodiv. *Naukovyj visnyk Chernivets'koho universytetu*, 717, 16 – 19 [in Ukrainian].
14. Scherba, Kh. I. (2013). Rozpodil dokhodiv naseleння Ukrainy ta dekompozyciia koefitsiienta Dzhyni. *Visnyk Natsional'noho universytetu «L'viv's'ka politekhnika»*. Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku, 767, 368-373 [in Ukrainian].